

Gizem Öztürk Dilek - Solmaz Özkan

İzmir Ekonomi Üniversitesi, İzmir

Üniversitelerin en önemli görevi bilgiyi toplumların faydalanacağı şekilde üretmek ve dönüştürmektir. Üniversitelerin bilgi üretmek ve toplumların yararlanacağı şekilde dönüştürme görevlerini yerine getirme konusunda üniversite kütüphaneleri önemli roller üstlenmektedir. Üniversite kütüphanelerinin işlevleri ve günümüz teknolojik gelişmeleri göz önünde bulundurulduğunda, hemen her hizmet sektöründe olduğu gibi üniversite kütüphanelerinin kullanıcılarına sunduğu hizmeti en iyi şekilde yerine getirebilmeleri için yapay zekâ teknolojisi gündemde yer almaktadır (Baş, 2022, s.43).

Üniversite kütüphanelerinin yapay zekâ teknolojileri ile entegre olarak; koleksiyon geliştirmede, teknik hizmetlerde, referans hizmetlerinde, konu indekslemede, veri tabanı arama ve doküman sağlamada kütüphanecilere ve kullanıcılara kolaylık sağlayabilir.

Kullanıldığı Alanlar

Veri Kataloqlama ve
Düzenleme Hizmeti

Referans Hizmeti

Doküman
Sağlama HizmetiKoleksiyon
Yönetimi

Güvenlik

Kullanıcı Analitiği

Dijital Arşivlerin Yönetimi ve
Dijitalleştirme

AVANTAJLARI

- Kataloqlama işlemlerini optimize eder, hataları ve eksikleri azaltır.
- Kullanıcı memnuniyetini ve etkileşimini artırır.
- Sorulara hızlı ve doğru cevap bulmayı sağlar.
- Koleksiyonların daha iyi korunmasını, kullanılmasını ve geliştirilmesini sağlar.
- Dijital arşivlerin yönetilmesini, bilimsel araştırmaların desteklenmesini ve bilgiye kolay erişimi sağlar.
- Kullanıcı analitiği süreçlerini yönetir ve daha iyi kullanıcı hizmeti sunulmasını sağlar.
- Siber güvenlikteki tehditlere karşı güvenli koruma sağlar.

DEZAVANTAJLAR

- Doğru ve güvenilir sonuçlar için yapay zekanın eğitilmesi ve denetlenmesi gereklidir.
 - Güçlü bir sistem altyapısı gereklidir.
- Kütüphaneci kullanıcı etkileşimi kısıtlanmasına sebep olabilir.
- Uzman sistemin kurulabilmesi için oldukça fazla iş gücü ve bütçe gereklidir.
 - Yapay zeka sistemlerinin kendisi de güvenlik riski taşıyabilir, veri gizliliği ihlaline sebep olabilir.
 - İnsan istihdamının azalmasına sebep olabilir.

SONUÇ

Yapay zeka teknolojilerinin üniversite kütüphanelerinde kullanılması; kütüphanecilik disiplini doğrudan etkileyecek, kütüphaneleri daha işlevsel mekânlar haline getirecek ve kullanıcı grupları tarafından daha fazla talep gören mekânlar olmasını sağlayacaktır. Ancak üniversite yönetimlerinin kütüphanelerin teknolojik alt yapılarına ayırdıkları bütçenin kısıtlı olması, kütüphanecilerin yapay zekâ teknolojilerine uyum sağlayamamaları, yapay zekâ teknolojilerinin yanlış algoritmalar ile kullanıcılara yanlış bilgiler sunma ihtimali ve üniversitelerin bilişim alt yapılarının olmaması gibi olumsuzluklardan dolayı yapay zeka teknolojisine dair bir çekimserlik söz konusudur. Her ne kadar yapay zeka teknolojisi ile ilgili olumsuzluklar söz konusu olsa da bu teknolojilerin kullanılması kaçınılmaz olacak ve geleceğin kütüphaneleri yapay zeka teknolojilerini kullanarak bilgi kaynağından çok bilginin sunulduğu bir yer olacaktır.

Kaynakça

- Baş Güler, H. (2022). Üniversite kütüphanelerinde yapay zeka teknolojilerinin kullanımı : yeni nesil üç boyutlu uygulamalar.[Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul : Marmara Üniversitesi
- Öztürk, F ve Özel N. (2021). Yapay zeka ve kütüphaneler. Bilgi Dünyası, 22(2), 351-386